

FREDNINGSVÆRDI ER

MUSEET

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

28.11.2012
Nanna Secher Larsen
2011-7.82.07/259-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Køge Kommune
Nørregade 4, 4600 Køge
Museet
F. 1918.
Forhuset med sidelænge (opr. dobbeltgård, sdr. halvdel opført ca. 1610-15, nordre del med de syv vestlige fag af det opr. to etager høje sidehus 1619, den midterste del af sidebygningen - ca. 11 fag - hidrører fra den sdr. gårds sidebygning, også opr. to etager høj, de 13 østligste fag formentlig fra 2. halvdel af 1600-tallet).

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Museet ligger på østsiden af Nørregade i Køges ældste bydel, nær Køge Torv.

Museet er et sytten fag langt og to stokværk højt forhus af bindingsværk med knægtbygget stokværksfremspring mod gaden. Fodremmen hviler på en sokkel af lave tilhugne syldsten, og bygningen bærer et teglhængt heltag med to skorstenspiber i rygningen. Bindingsværket mod gaden er brunmalet med rødkalkede tav. Facadens bindingsværk har dobbelte skråstivere i begge etagers undertavl og en enkelt dok i overetagens øverste tav. I de to sydligste fag er der portgennemkørsel og indgangsdøre i sjette og tolvte fag fra syd. Portfløje og døre er sortmalede. På den nordre dørøverligger står der: IHS SJ 1619. Stokværksfremspringet understøttes af dekorativt udskårne, volutsvungne konsolknægte, og overetagen har gennemstukne bjælketappe. Alle vinduer er ældre torammede, opsprossede og hvidmalede.

Gårdsiden er ligeledes opført i bindingsværk, der er anvendt højstolper, gennemstukne bjælketappe og dobbelte skråstivere flere steder i overetagens undertavl samt en dok i de øverste tav. Tømmer og tav er gulkalket over stok og sten. Der er en diamantflammeret dør midtfor. Vinduerne er som på gadesiden. Over de nordligste fag er det tilbygget en 31 fag lang sidelænge opført i bindingsværk med fremspringende bjælker, der støttes af knægte, hvoraf de vestligste er konsolformede og de øvrige med kølbueformede affasninger. Længen bærer et teglhængt heltag med to skorstenspiber og en kvist. Vinduerne er ældre torammede og opsprossede, der er tillige en flammeret dør samt en tofløjet port i sidelængen. Både portfløje, døre

Stokværksfremspringet med en af de udskårne knægte samt buede formsten.

og vinduer er blåmalede. Bindingsværket er gulkalket over stok og sten. Mod nabogrunden fremstår sidelængen med overkalket bindingsværk uden åbninger på nær portgennemkørslen i den østlige del.

I det indre er forhuset indrettet til udstillingslokaler for Køge Museum. I forhusets stueetage er der indrettet museumsbutik og udstillingslokaler. I stueetagens interiører er overfladerne traditionelle med ældre og nyere klinkegulve, brædegulve, pudsede og kalkede vægge, fyldingsdøre, gerichter, synlige bjælker og bræddeloft. Flere steder ses udskårne knægte og fritstående, udskårne stolper. Midt for bygningen mod gadesiden er der et trapperum med en ældre kvartsvingstrappe, der giver adgang til alle husets etager. Første sal er indrettet med kulturhistoriske interiører, og et gennemlyst rum, der fungerer som foredragssal. I disse rum er overfladerne ligeledes traditionelle: plankegulve, bræddeloft med synlige bjælker og kopbånd, fyldingsdøre med gerichter, tapetserede vægge samt pudsede og kalkede vægge, kraftige, bærende stolper med udskårne skråstivere. Vinduerne er udført med runde lodposter og ældre anverfere. Loftet er i nyere tid indrettet til dragtstilling med montrere og magasinskabe, disse rum er generelt præget af nyere overflader. Kælderen under forhuset fremstår med støbt gulv. Bygningens fundament fremstår synligt med murværk af munkesten og kalkstenskvadre. Enkelte steder er der ældre gemmenicher, og etageadskillelsens ældre konstruktion af svært tømmer fremstår synlig.

Sidelængen er ligeledes indrettet til udstillingslokaler med gårdinteriører med traditionelle overflader, plankegulve, bræddeloft med synlige bjælker med kopbånd, revledøre med ældre beslagværk samt pudsede og kalkede vægge. Farveholdningen er ligeledes traditionel: en farvestrålende almuepalet, der harmonerer med det udstillede inventar. Særudstillingsrummene er præget af nyere overflader og belysning, de er møbleret med montrere og plancher. Den østlige ende af længen er gennemskåret af et pigstensbelagt portrum, og de sidste rum i længen anvendes til skolepisestue med tilhørende køkkenfaciliteter. Den vestlige del af loftetagen bruges til opbevaring, hvor rummet har nyere overflader. Den øvrige del af loftet fremstår uudnyttet.

Sidelængen set fra gården.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset mod Nørregade blev opført i to etaper, hvilket ses af knægtenes forskelligartede udformning og de lavere siddende løsholter i den sydlige del af facaden. Ældst er de ni sydlige fag, der blev opført omkring 1610-1615 af kræmmer Søren Jensen. Til dette forhus knyttede der sig en ca. elleve fag lang sidebygning i to stokværk. I 1519 opførte Jens Sørensen endnu en gård over de øvrige

otte fag med egen portgennemkørsel og indgangsdør. Syv fag af den nuværende sidebygning stammer fra den nordlige gårds oprindelige sidehus, der på opførelsestidspunktet var to stokværk højt. Nørregade 4 var således bebygget med en dobbeltgård i 1600-tallets første del. Senerehen blev gården sammenlagt, og herved blev den nordlige portgennemkørsel og det sydlige sidehus fjernet. Underetagen af dette sidehus blev opført i forlængelse af det nuværende nordlige sidehus, der ved forlængelsen formentlig havde mistet sin overetage. Senere blev sidelængen forlænget med de tretten østligste fag. I 1748 blev anlægget indrettet til byens fattighus, og i en beskrivelse fra 1761 er der endvidere opført et 16 fag langt enetages tværhus samt et 22 fag langt sydligt sidehus. Før 1790 blev forhuset forlænget mod syd med en elleve fag lang magasinbygning. Magasinbygningen og de 16 vestligste fag af den sydlige sidelænge blev nedrevet omkring 1860 i forbindelse med opførelse af den nuværende arrestbygning. I 1909 blev forhuset restaureret og indrettet til museum og bibliotek. I 1931 blev der indrettet museum i hele gårdanlægget. I 1914 opstillede man som et del af museet, Slagtergården, et otte fag langt og to stokværk højt forhus, ved gårdpladsens østre skel. Denne bygning lå tidligere ved Torvet 18 og er ikke omfattet af fredningen.

— KILDER

Bevaringsværdige Huse i Køge; udarbejde af Hans Henrik Engquist, fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn, 1978. p. 72-74

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Museet knytter sig i det ydre til forhusets facade, der udgør en vægtig del af den historisk dominerede Nørregade, der er gågaden i Køges middelalderbykerne. Bygningen er, som meget af den indre bys karakteristiske bebyggelse, placeret ud til gadelinjen og tilpasser sig dermed det historiske gadenets lukkede randbebyggelse.

Den miljømæssige værdi knytter sig også til den store gårdsplads, der er afgrænset af sidelænge og tværhus mod øst, hvor pigstensbelægning, græsplæne, stynede lindetræer og et stort solitært træ danner et helstøbt og meget stemningsfuldt miljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Museet knytter sig i det ydre til forhuset og sidelængens opbygning i bindingsværk. Særligt gadefacadens rige og kraftige bindingsværk med skråbånd, med stokværksfremspring i øverste stokværk, udskårne knægte,

gennemstukne bjælkeender og styrterum vidner om bygningens stolte fortid som bolig for byens magtfulde borgere. De forskelligt udformede knægte viser, at forhuset er opført i etaper og et antal fag i stueetagen med sine lavt satte løsholter vidner om, at der tidligere har været indrettet boder med salg af varer mod gaden. På gårdsiden og sidelængen viser det mere enkle og overkalkede bindingsværk bygningernes funktionsbetingede oprindelse. På forhusets gårdside er der endvidere bevaret spor efter den nordre portgennemkørsel, fra tiden hvor Nørregade 4 var en dobbeltgård. Den enkle gårdside og sidelængen underordner sig hermed den fornemme gadefacade, hvor dørøverliggerens udskårne initialer: IHS SJ 1619, minder om bygherren Søren Jensen og bygningens opførelsesår. Hertil kommer de ældre vinduer med dekorative hjørnebånd og forhusets høje tagrejsning, der er et tydeligt, kulturhistorisk vidnesbyrd for bygninger fra 1600-tallet.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til de mange bevarede bygningsdetaljer, herunder synlige bjælker, kopbånd, fyldingsdøre, gerichter, panelering, anverfere og stormkroge. I forhuset er dele af den ældre plan bevaret, idet den langsgående skillevæg inddeler i rum mod henholdsvis gaden og gården.

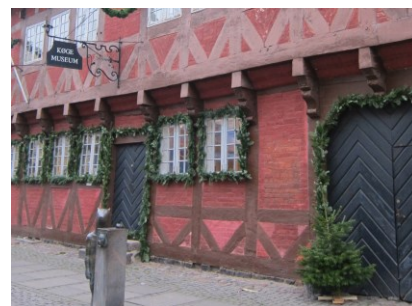
— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Museet knytter sig i det ydre til forhusets facade, der med sit kraftige og rigt detaljerede bindingsværk giver facaden en jævn rytme. Den lange facades vægtige og statelige udtryk både samles og understreges af den store, ubrudte tagflade. På gårdsiden knytter den arkitektoniske værdi sig til forhusets gulkalkede tavler og tømmer, der sammen med de ubrudte tagflader, giver bygningen en massiv, monolitisk tyngde. Denne tyngde modvares af den usædvanligt lange sidelænge, hvis konsolbårne eller kølbueformede knægte giver den sekundære længe et forfintet træk. Sidelængens store, stejle tagflade fremhæver endvidere bygningens anselige længde.

I det indre knytter de arkitektoniske værdier sig til rækken af rum, stuer og de enkelte gennemlyste rum, hvor de stemningsfulde og farverige museumsinteriører er godt indpasset i de gamle bygningers bevarede bygningsdele og ældre rumforløb.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I Museets ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til facadens arkitektoniske fremtræden og historiske udtryk med alle detaljer, herunder det kraftige og udkragende bindingsværk med styrterum, gennemstukne bjælkeender, udskårne knægte samt afrundede

Lavtsiddende løsholter, hvor der tidligere har været indrettet bodeåbninger.

Forhusets gårdside.

formsten, opstregget og overkalket tømmer, kalkede tavl og ældre vinduer. Hertil kommer det gennemgående portrum med pigstensbelægning, det ubrudte tag af røde vingetegl samt den traditionelle materialeholdning.

I sidelængen knytter de bærende fredningsværdier sig i det ydre til længens opbygning i bindingsværk med konsolbårne og kølbueformede knægte i et stokværk, de ældre vinduer samt de store ubrudte tagflader, den pigstensbelagte portgennemkørsel og de store tagflader af røde vingetegl med en ældre taskekvist samt den traditionelle materialeholdning.

I forhuset og sidelængens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningernes etageadskillelser og de bevarede dele af en ældre grundplan, de ældre bygningsdetaljer, herunder synlige bjælker og tagkonstruktion, skråstivere, bræddeløfter, plankegulve, fyldingsdøre, håndtag, beslagværk, gerichter, panelering, anverfere og stormkroge. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.